

Téma 23 - Svátost pokání a smíření (II)

Kristus svěřil službu smíření svým apoštolům, jejich nástupcům biskupům a jejich spolupracovníkům, kněžími, kteří se tedy stávají nástroji Božího milosrdenství a spravedlnosti. Ti vykonávají moc odpouštět hříchy „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“.

17.01.2018

1. Úkony udělovatele svátosti smíření

1.1. Kdo je udělovatelem a jaký je jeho úkol

„Kristus svěřil službu smíření svým apoštolům, jejich nástupcům biskupům a jejich spolupracovníkům, kněžím, kteří se tedy stávají nástroji Božího milosrdenství a spravedlnosti. Ti vykonávají moc odpouštět hříchy „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého““ (Kompendium, 307).

Zpovědník vykonává službu usmiřování kněžskou mocí obdrženou se svátostí kněžství. Uplatňování této moci je upravováno církevními zákony tak, že kněz musí mít pověření k tomu, aby mohl zpovídat buď jen určité věřící, nebo všechny.

„Když kněz uděluje svátost pokání, plní službu dobrého pastýře, který hledá zbloudilou ovci, anebo službu dobrého samaritána, který ošetřuje rány, či otce, který čeká na marnotratného syna a přijímá ho při jeho návratu, spravedlivého soudce, který nedělá rozdíl v osobách a jehož soud je zároveň spravedlivý a milosrdný. Zkrátka, kněz je znamením a nástrojem milosrdné Boží lásky k hříšníkov“
(Katechismus, 1465).

„Protože tato služba a respektování osob je tak delikátní a veliká, každý zpovědník bez výjimky je zavázán pod velmi přísnými tresty dodržovat svátostnou pečeť, to je naprosté tajemství ohledně hříchů, které se dozvěděl při zpovědi“ (Kompendium, 309).

1.2. Svátostné rozhřešení

Některé z úkonů zpovědníka jsou nezbytné proto, aby kající mohl

provést jemu příslušící úkony, to je vyslechnout kajícíkovu zpověď a uložit mu pokání. Kromě toho udělí kajícíkovi z kněžské moci pocházející ze svátosti svěcení rozhřešení pronesením formule předepsané zpovědním obřadem, „jehož podstatnou součástí jsou slova: „Udělují ti rozhřešení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého““.¹

„Skrze svátost pokání se Otec ujímá syna, který se k němu vrací, Kristus bere na svá ramena ztracenou ovci a přivádí ji opět do ohrady a Duch svatý opět posvěcuje svůj chrám, nebo v něm plněji přebývá.“²

2. Účinky svátosti smíření

„Účinky svátosti pokání jsou: smíření s Bohem a tedy odpuštění hříchů; smíření s církví; znovunabytí stavu milosti, byl-li ztracen; odpuštění věčného trestu, který si zasluhovaly smrtelné hříchy, a alespoň částečně

časných trestů, jež jsou následky hříchu; pokoj a klidné svědomí i útěchu ducha; růst duchovních sil pro křesťanský boj“ (Katechismus, 310).

Sv. Josemaría Escrivá de Balaguer shrnuje účinky této svátosti expresivním způsobem: „Pán v této báječné svátosti očistí tvou duši a naplní tě radostí a silou, abys neumdléval ve svém úsilí a obracel se bez ustání k Bohu, i když ti vše bude připadat černé.“³ –

„Protože hříšník se v této svátosti vydává milosrdnému soudu Boha, předjímá jistým způsobem soud, jemuž bude podroben na konci tohoto pozemského života“ (Katechismus, 1470).

3. Nezbytnost a užitečnost svátosti smíření

3.1. Nezbytnost svátosti smíření pro odpuštění těžkých hříchů

„Pro ty, kteří upadli do hříchu po křtu, je tato svátost pokání tak nezbytná, jako samotný křest pro ty, kteří ještě nebyli obnoveni.“⁴

„Podle církevního přikázání, každý věřící, jakmile dospěl do užívání rozumu, je povinen alespoň jednou za rok upřímně vyznat své těžké hříchy, kterých si je vědom“ (Kodex kanonického práva, 989)“
(Katechismus, 1457).

„Kdo si je vědom, že se dopustil smrtelného hříchu, nesmí přijímat svaté přijímání (...); nejprve musí dostat svátostné rozhřešení, ledaže by měl závažný důvod, proč jít k svatému přijímání a nebylo mu možné sehnat zpovědníka“

(Katechismus, 1457). „V tom případě ať je si vědom, že je povinen vzbudit úkon dokonalé lítosti, který v sobě obsahuje předsevzetí co nejdříve se vyzpovídat“ (Kodex kanonického práva, 916).

3.2. Prospěšnost časté zpovědi

„Ačkoliv zpověď každodenních vin (všedních hříchů) není nezbytná, církev ji přesto naléhavě doporučuje. Vždyť pravidelná zpověď všedních hříchů nám napomáhá vychovávat svědomí, bojovat proti nezřízeným náklonnostem, dát se Kristem uzdravit a postupovat v životě Ducha“ (Katechismus, 1458).

„Časté a pečlivé přistupování k této svátosti je také velmi prospěšné ve vztahu k všedním hříchům. Nejedná se totiž o pouhé obřadné opakování ani o jistou psychologickou praxi, ale o trvalou snahu o zdokonalení milosti křtu, jež způsobuje, že se tímto způsobem postupně

připodobňujeme Kristově smrti, takže se také v nás projeví Ježíšův život.“⁵

4. Slavení svátosti smíření

„Individuální a úplná zpověď a rozhřešení zůstávají jediným řádným způsobem, jímž se věřící smiřují s Bohem a s církví, ledaže by je od tohoto způsobu zpovědi omlouvala fyzická nebo jiná běžně nepřekonatelná nemožnost.“⁶

„Kněz přijímá kajícího s bratrskou láskou (...) Poté kající udělá znamení kříže a říká: ‚Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, Amen.‘ Kněz tak může učinit současně s ním. Poté ho kněz vyzve krátkou formulí k důvěře v Boha.“⁷

„Pak kněz, nebo sám kající přečte, uznali za vhodné, text z Písma svatého; lze tak učinit i v rámci přípravy na svátost. Skrze Slovo Boží

je křesťan osvícen, aby poznal své hříchy, a je volán k obrácení a k důvěře v Boží milosrdenství.“⁸

„Potom kajícíník vyzná své hříchy.“⁹ Kněz ho vyzve k lítosti, dá mu vhodné rady, jak začít nový život, a uloží mu pokání. „Poté kajícíník projeví prostřednictvím nějaké modlitby svou lítost a předsevzetí začít nový život a poprosí Boha Otce o odpuštění.“¹⁰ Následně mu kněz udělí rozhřešení.

Po obdržení rozhřešení může kajícíník chválit Boží milosrdenství a vzdát mu díky odpovědí z Písma svatého, nebo kněz pronese formuli chvály Bohu a kajícíníka propustí.

„Svátost pokání se také může konat v rámci společného obřadu, při němž je společná příprava na zpověď a společné díkůčinění za přijaté odpuštění. V tomto případě je osobní vyznání hříchů a jednotlivé rozhřešení zařazeno do bohoslužby

slova se čtením, homilií a zpytováním svědomí, které se provádí společně, společná prosba o odpuštění, modlitba „Otče náš“ a společné díkůčinění“ (Katechismus, 1482).

„Zpovědnice jsou popsány v normách vydaných příslušnými biskupskými konferencemi, které zaručují, že budou umístěny „na viditelném místě“ a také že mají být „opatřené pevnou mřížkou“, aby jich mohli věřící i zpovědníci volně použít, pokud si to přejí.“¹¹ „Nechť se nezpovídá mimo zpovědnici, leč jen z oprávněného důvodu.“¹²

5. Odpustky

Člověk, který zhřešil, potřebuje nejen odpuštění viny, kterou urazil Boha, ale i odpuštění trestů, které si tímto nepořádkem zasloužil. Odpuštěním těžkých vin obdrží hříšník také osvobození od trestu věčného

odloučení od Boha, zpravidla si však ještě zasluhuje časné tresty, tedy ne věčné. I všední viny zasluhují časné tresty. „Tyto tresty se ukládají ze spravedlivého a milosrdného Božího soudu k očištění duší, na obranu svatosti v mravním řádu a pro obnovení Boží slávy v její plné majestátnosti. Neboť každý hřích s sebou nese porušení univerzální řádu, který Bůh ustanovil s nevýslovnou moudrostí a nekonečnou láskou, a zničení obrovského množství dober jak ve vztahu k hříšníkově, tak ve vztahu k celému lidskému společenství.“¹³

„Odpustek znamená, že se před Bohem odpouštějí časné tresty za hříchy, jejichž vina byla zahlazena; je to odpuštění, které náležitě připravený věřící získává za určitých podmínek zásahem církve, jež jako služebnice vykoupení autoritativně rozděluje a používá pokladu

zadostiučinění Krista a svatých“
(Katechismus, 1471).

„Tato duchovní dobra společenství
svatých se nazývají také poklad
církve, který ,si nelze představovat
jako součet hmotných statků,
nashromážděných během staletí,
nýbrž jako nekonečnou a
nevyčerpatelnou hodnotu, jakou mají
u Otce Kristovy zásluhy a smírné
skutky, jež byly obětovány, aby celé
lidstvo bylo osvobozeno od hříchu a
dosáhlo společenství s Otcem; a tyto
zásluhy a tato zadostiučinění jeho
vykoupení se nacházejí v hojnosti v
Kristu, našem Vykupiteli. Stejně tak
náleží k tomuto pokladu opravdu
nesmírná, nesrovnatelná a stále nová
cena, jakou mají u Boha modlitby a
dobré skutky blahoslavené Panny
Marie a všech svatých, kteří se
posvětili Kristovou milostí kráčejíce v
jeho stopách a vykonali díla
příjemná Otci tak, že úsilím o svou
vlastní svatost spolupracovali na

spáse svých bratří v jednotě mystického těla‘ (Katechismus, 1476–1477).“¹⁴

„Odpustek je částečný nebo plnomocný podle toho, zda částečně nebo úplně osvobozuje od časného trestu za hříchy (...)“ (Katechismus, 1471). „Každý věřící může získat částečné nebo plnomocné odpustky buď pro sebe, nebo je může přivlastnit na způsob přímluvy zemřelým“ (Kodex kanonického práva, 994).

„Věřícímu, který alespoň se zkroušeným srdcem vykoná skutek obohacený o částečný odpustek, se působením církve uděluje takové prominutí časného trestu, jakého se mu dostane již za jeho skutek.“¹⁵

„Pro získání plnomocných odpustků je požadováno vykonání skutku obohaceného odpustkem a splněním tří následujících podmínek: svátostná zpověď, přijetí eucharistie a modlitba

na úmysly římského velekněze. Dále je požadováno zřeknutí se veškeré záliby v hříchu, včetně všedního. Chybí-li tato úplná dispozice a nejsou-li splněny shora uvedené podmínky, (...) bude odpustek pouze částečný.“¹⁶ —

Antonio Miralles

Základní použitá literatura

– Katechismus katolické církve, 1422–1484

Doporučená literatura

– Ordo Paenitentiae, *Praenotanda*, 1–30.

– Jan Pavel II., ap. exh. *Reconciliatio et Paenitentia*, 2–XII–1984, 28–34.

– Pavel VI., ap. konst. *Indulgentiarum doctrina*, 1–I–1967.

1Ordo Paenitentiae, *Praenotanda*, 19.

2Tamtéž, 6, d.

3Sv. Josemaría, *Boží přátelé*, 214.

4Tridentský koncil, XIV. zasedání,
Nauka o svátosti pokání, kap. 2 (DS
1672).

5Ordo Paenitentiae, *Praenotanda*, 7,
b.

6Tamtéž, 31.

7Tamtéž, 16.

8Tamtéž, 17.

9Tamtéž, 18.

10Tamtéž, 19.

11Jan Pavel II., *Motu proprio
Misericordia Dei*, 7–IV–2002, 9, b.

12Kodex kanonického práva, 964, § 3.

13Pavel VI., ap. konst.
Indulgentiarum doctrina, 1–I–1967, 2.

14Tamtéž, 5.

15Tamtéž, předpis 5.

16Tamtéž, předpis 7.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
tema-23-pokani-2/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/tema-23-pokani-2/) (06.08.2025)